

Reactie van de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en Vereniging Orthopedagogische Behandelcentra (VOBC)) en Valente (Branchevereniging voor participatie, begeleiding en veilige opvang) op het wetsvoorstel 'Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein'.

De bovengenoemde brancheorganisaties hebben met veel belangstelling kennisgenomen van de consultatie van het wetsvoorstel 'Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (hierna: Wams)'. Het wetsvoorstel maakt deel uit van het traject 'Uitwisseling persoonsgegevens en privacy (UPP) van het Programma Sociaal Domein. Het doel van het wetsvoorstel is: snellere en meer gecoördineerde 'integrale' hulp voor kwetsbare mensen. Het wetsvoorstel beoogt onduidelijkheden weg te nemen over het verwerken van noodzakelijke gegevens voor integrale dienstverlening.

Hierbij onze belangrijkste bevindingen en aandachtspunten. Een meer gedetailleerde reactie is als bijlage bijgevoegd.

Wij onderschrijven het belang van dit wetsvoorstel. Om tot een gecoördineerde en integrale aanpak van (ernstige) problematiek te kunnen komen, is goede samenwerking en uitwisseling van ter zake relevante gegevens tussen de verschillende partijen, zowel binnen het sociaal domein als in de 'aanpalende domeinen' essentieel. We benadrukken dat een goede samenwerking het doel is en niet de gegevensuitwisseling. De gegevensuitwisseling staat ten dienste van het doel. Duidelijkheid over de mogelijkheden van gegevensuitwisseling, hergebruik van gegevens door het college en de wettelijke grondslag hiervan, kan wel meer zekerheid geven over de rechtmatigheid van gegevensuitwisseling en op die manier bijdragen aan het voorkomen van handelingsverlegenheid vanwege onduidelijkheid over de mogelijkheden tot uitwisseling. Daarnaast is van belang dat de dienstverlening in samenspraak met de burger of zijn gezin plaatsvindt en dat zoveel mogelijk kan worden voorkomen dat een gezin/huishouden te maken krijgt met beslissingen van verschillende instanties die niet op elkaar aansluiten of zelfs tegenstrijdig zijn. Waar er onnodige belemmeringen in het proces van gegevensuitwisseling optreden, dienen deze zoveel mogelijk te worden weggenomen. Daarbij dient aan de positie van (kwetsbare) burgers recht te worden gedaan en moeten zij worden beschermd tegen onnodige inbreuken op het privéleven. Het wetsvoorstel beoogt dit te regelen, maar op een aantal punten ontbreken echter duidelijke kaders voor de praktijk. Hierover maken wij ons zorgen. Deze lichten wij hieronder toe.

Definities ontbreken: meervoudige problematiek en ernstige problematiek

Het wetsvoorstel gaat over 'meervoudige problematiek' en 'ernstige problematiek'. In de wettekst en de Memorie van Toelichting (MvT) ontbreekt echter een duidelijke definitie van deze begrippen. De regering beoogt daarmee het risico te voorkomen dat specifieke wettelijke criteria een barrière zouden opwerpen voor de noodzakelijke brede blik en integrale aanpak. Het gevolg van deze zienswijze is dat een duidelijke omschrijving van de reikwijdte van dit wetsvoorstel ontbreekt. De toelichting in de MvT is zodanig ruim omschreven dat per definitie een hele grote groep burgers onder de reikwijdte van het wetsvoorstel valt. Het afbakenen van de reikwijdte van de wet, daar waar het gaat om (vergaande) inbreuken op het privéleven kan niet worden neergelegd bij de praktijk. Tevens ontstaat dan het gevaar dat gemeenten verschillende afbakeningen zullen hanteren. Zorgaanbieders hebben te maken met verschillende gemeenten of werken zelfs landelijk.

Zonder een heldere definitie van de twee begrippen in de wet is het wetsvoorstel moeilijk tot niet uitvoerbaar voor de praktijk en zal er vooral handelingsverlegenheid ontstaan.

Wij pleiten voor een heldere definitie in de wet van de begrippen 'meervoudige problematiek' en 'ernstige problematiek'.

Meldpunt

Heldere definities dragen ook bij aan duidelijkheid voor professionals over hoe dit wetsvoorstel zich verhoudt tot andere wet- en regelgeving. Met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel wordt de colleges wettelijk opgedragen te zorgen voor de mogelijkheid van burgers om niet acute zorgen over zichzelf of anderen (van die gemeente) te kunnen melden. Ook kunnen professionals gelet op de ernst van de situatie een melding doen bij het college. Niet duidelijk is hoe dit meldpunt en de melding bij het college zich verhouden tot Veilig Thuis en andere meldpunten zoals een meldpunt verwarde personen. En hoe dit wetsvoorstel zich verhoudt tot het concept wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden dat beoogt te voorzien in een duidelijk kader voor de gegevensverwerking door aangewezen samenwerkingsverbanden zoals het Zorg- en Veiligheidshuis waarbij ook sprake is van domeinoverstijgende en complexe problematiek. Voorkomen moet worden dat er een wildgroei aan wet- en regelgeving gericht op een integrale aanpak ontstaat met ieder hun eigen kaders zonder een duidelijke onderlinge samenhang en afbakening. Met als gevolg dat voor de burger en professionals niet meer duidelijk is 'wie waar over gaat', wie welke bevoegdheden op welk moment heeft en welke kaders in welke situatie van toepassing zijn.

Wij pleiten voor eenduidige en met elkaar samenhangende wet- en regelgeving als het gaat om een integrale aanpak van meervoudige problematiek en ondersteuningsbehoefte binnen een gezin/huishouden.

Duidelijke criteria artikel 2.3a.4 ontbreken

Op grond van artikel 2.3a.4 (lid 1) verzoekt een partij het college om een onderzoek te starten op grond van artikel 2.3a.5 wanneer het vermoeden bestaat dat dienstverlening uit het sociaal domein voor de cliënt of zijn gezinsleden, gelet op de ernst van de problemen, behulpzaam *zou kunnen zijn* voor een integrale aanpak van de problemen van deze persoon of zijn gezin. Tevens verzoekt een partij (lid 2) het college om een onderzoek te starten op grond van artikel 2.3a.5 wanneer het vermoeden bestaat dat coördinatie van de dienstverlening op het sociaal domein en aanpalende terreinen, gelet op de ernst van de problemen, behulpzaam *kan zijn* om deze problemen van deze persoon of zijn gezinsleden op te lossen.

De wettekst omvat de beschrijving 'zou kunnen zijn' en 'kan zijn'. Deze criteria zijn niet concreet, evenals het ontbreken van een wettelijke definitie van 'ernstige problematiek' (zoals hierboven aangegeven), waardoor dit artikel niet uitvoerbaar is. Daarnaast lijkt uit de wettekst te volgen dat als de beschreven situatie zich voordoet, de betreffende partij verplicht is om een onderzoek te verzoeken, er staat namelijk "verzoekt het college" en niet "kan verzoeken". Uit de MvT wordt echter duidelijk dat er niet beoogd is een verplichting op te nemen.

Bij partijen zal op basis van dit artikel handelingsverlegenheid ontstaan. Voor het doen van een melding dienen namelijk (bijzondere) persoonsgegevens te worden uitgewisseld. Dit betekent dat een partij zijn beroepsgeheim zal moeten doorbreken. Hiervoor is een

wettelijke grondslag vereist die strekt tot gegevensuitwisseling voor een duidelijk omschreven doel.

*Wij pleiten voor een duidelijk wettelijk kader wanneer een partij het college **kan** verzoeken tot het doen van een onderzoek in de zin van art. 2.3a.5.*

Het werkplan

Naast het meldpunt creëert dit wetsvoorstel een grondslag voor het opstellen van een werkplan. Het college van B&W (of aan wie het college dit uitbesteedt) is verplicht een werkplan op te stellen als uit het onderzoek blijkt dat het aan een cliënt verstrekken van meer dan één dienst uit het sociaal domein in een gecoördineerde aanpak van deze diensten kan bijdragen aan een oplossing. Hetzelfde geldt indien het gaat om het verstrekken van diensten uit het sociaal domein van meerdere gezinsleden. Het college draagt er zorg voor dat de uitvoering van een werkplan wordt gecoördineerd en wijst daartoe een persoon als coördinator aan.

Wij onderschrijven het belang van een goede coördinatie van de integrale en gecoördineerde aanpak in het sociaal domein. Een helder omschreven werkplan met een inventarisatie van de verstrekte en de te verstrekken hulp en dienstverlening en de wijze waarop deze hulp en dienstverlening wordt gecoördineerd kan daaraan bijdragen. Van belang is ook dat duidelijk is wat de aard en status van een werkplan is en hoe het werkplan zich verhoudt tot een behandelplan in de zin van de Wgbo en de Wvvgg, het plan van aanpak, het zorgplan in de zin van de Wzd en de Wlz, het familiegroepsplan en het hulpverleningsplan als bedoeld in de Jeugdwet, de maatwerkvoorziening in de Wmo en de inkomensvoorziening uit de Participatiewet. Uit de MvT volgt dat coördinatie niet inhoudt dat taken en bevoegdheden van andere partijen worden overgenomen. De coördinerende en de hulpverlenende rol moeten van elkaar worden gescheiden. Dit uitgangspunt achten wij van groot belang, maar zal in de praktijk echter moeilijk uitvoerbaar zijn. Het wordt ingewikkeld wanneer de coördinatie taken bedoeld in het werkplan worden belegd bij een partij die tevens hulp- of zorgverlenerstaken heeft. Aan het probleem van 'verschillende petten' en van rolvermenging wordt in de MvT aandacht besteed:

"De coördinatierol zal in ieder geval duidelijk gescheiden moeten worden van de inhoudelijke behandelrol van een hulp- of zorgverlener. Dit betekent een professional die persoonsgegevens in het kader van zijn taak als coördinator verwerkt, deze moet scheiden van de verwerking van persoonsgegevens bij zijn taak als hulpverlener. Alleen die laatste categorie valt mogelijk onder een op hem rustend beroepsgeheim."

In de toelichting in de MvT wordt een theoretisch onderscheid gemaakt, dat niet werkbaar is in de praktijk. Immers, wat een hulp- of zorgverlener of jeugdbeschermer weet als (zorg)professional, weet hij ook als coördinator. Van de professional vragen per situatie onderscheid te maken in hoedanigheid waarin hij opereert en op basis daarvan te bepalen welke gegevens hij aan wie mag verstrekken maakt het nodeloos ingewikkeld.

Wij pleiten voor een betere afbakening in de MvT van de coördinatierol en de inhoudelijke behandelrol van een zorgprofessional. Daarmee moet voorkomen worden dat een partij twee taken in één proces moet uitvoeren.

Het beroepsgeheim

Een belangrijke basis voor het leveren van goede zorg/ondersteuning/hulp is de hulpverleningsrelatie tussen hulpverlener en de cliënt. In de hulpverleningsrelatie is de zwijgplicht ('het beroepsgeheim') essentieel. Juist vanwege de zwijgplicht kan een cliënt zich in vertrouwen openstellen voor hulpverlening en wordt een laagdrempelige toegang tot hulpverlening geborgd. Het beroepsgeheim is een groot goed, waar niet te snel aan voorbij mag worden gaan. Het beroepsgeheim is echter niet absoluut. Zo kan een verplichting in een wet tot het verstrekken van gegevens de hulpverlener verplichten bepaalde gegevens over de cliënt te verstrekken, zoals in dit wetsvoorstel beoogd is. Het wetsvoorstel beoogt met de grondslagen voor gegevensuitwisseling de samenhangende aanpak conform de notie '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur' mogelijk te maken. Het creëren van wettelijke grondslagen bleek noodzakelijk naar aanleiding van kritiek van de Autoriteit Persoonsgegevens.

We constateren dat het wetsvoorstel helaas niet voorziet in duidelijke wettelijke grondslagen. De wettelijke grondslagen zijn zodanig ruim omschreven dat zorgprofessionals per gegevensuitwisseling, per partij en per doel nog steeds zelf moeten afwegen welke (bijzondere) persoonsgegevens zij mogen uitwisselen, waarbij zij hun beroepsgeheim doorbreken. Een zorgvuldige afweging van de zorgprofessional staat altijd voorop, maar daarbij is een duidelijk wettelijk kader noodzakelijk. Zolang dit ontbreekt blijft de bestaande handelingsverlegenheid naar verwachting in stand. Ook moet voorkomen worden dat partijen te snel en te veel gegevens uitwisselen omdat de kaders te ruim zijn geformuleerd.

Wij pleiten daarom voor concrete wettelijke verplichtingen tot gegevensuitwisseling tussen partijen. In de wet dient daarvoor omschreven te worden welke noodzakelijke gegevens worden uitgewisseld met welke partij en voor welk doel. Waarbij er recht wordt gedaan aan de privacy van de cliënt en gezinsleden en aan het beroepsgeheim van de zorgprofessional (inclusief de jeugdbeschermer). Het uitgangspunt is dat er niet meer gegevens worden uitgewisseld dan noodzakelijk is voor het behalen van het doel: samenhangende aanpak conform de notie '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'.

BIJLAGE

*bij de reactie van de BGZJ en Valente op het
wetsvoorstel 'Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein'.*

Bevindingen wetsvoorstel

- In de MvT wordt benoemd dat het creëren van een wettelijke grondslag voor het kunnen delen van gegevens tussen verschillende domeinen niet een nieuwe mogelijkheid voor structurele uitwisseling van persoonsgegevens tussen verschillende partijen inhoudt. Van belang is dat het voor professionals bij een integrale aanpak dan wel duidelijk is met wie ze in welke situatie informatie mogen uitwisselen als het een ander domein betreft en wat de rol van de coördinator hierin is. Dus dat, zo lijkt de bedoeling, de mogelijkheid tot gegevensuitwisseling met andere en aanpalende domeinen alleen mogelijk is binnen het casusoverleg t.b.v. het opstellen van een werkplan en uitvoering hiervan. Het College krijgt de bevoegdheid om in het kader van onderzoek en triage partijen te verzoeken om gegevens te delen. Het is van belang om te onderstrepen dat in de memorie van toelichting is opgenomen dat iedere partij zelf de bevoegdheid en verantwoordelijkheid behoudt om te beoordelen welke informatie met wie gedeeld mag worden. Het college dient te onderbouwen welke informatie met welk doel noodzakelijk is voor de uitvoering van haar taak. Dit vraagt om kennis en kunde van degene die deze taak namens het college uitvoert. In dat kader is het van belang dat duidelijker wordt omschreven welke gegevens verzameld worden en met wie die gedeeld worden met welk specifiek doel. Dit is niet voldoende concreet uitgewerkt in het wetsvoorstel waardoor er veel ruimte wordt gelaten aan nadere invulling in de praktijk door het college in zogenaamde werkinstructies. Het is juist wenselijk dat hiervoor een uniform kader wordt gevormd. Concreter zou moeten worden uitgewerkt dat de gedachte van 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur betekent dat er een overzicht is van alle betrokken partijen in de aanpak van meervoudige problematiek, waarbij iedere partij bevoegd en verantwoordelijk is voor zijn eigen aandeel in de uitvoering. Enkel de voor dat doel noodzakelijke gegevens dienen met de partijen waarvoor het relevant is, te worden gedeeld. Op die manier wordt voor de cliënt ook meer gewaarborgd dat diens privacy zoveel mogelijk beschermd blijft. Hierover zou in nadere wet- en regelgeving zoals het Besluit en de Regeling Jeugdwet duidelijkheid kunnen worden gegeven. Het biedt de praktijk houvast – ook bij het maken van een professionele afweging in het kader van gegevensdeling- als duidelijk is wanneer sprake is van - 'behoefte van de burger aan ondersteuning op meerdere gebieden' en waarbij de medewerking van professionals wordt verwacht, - 'meervoudige problematiek (is daarbij ook niet sprake van behoefte aan ondersteuning op meerdere gebieden?)' - 'meervoudige problematiek die complex is - 'ernstige problematiek/gelet op de ernst van de problemen' (waarbij vooral lijkt te spelen dat een ander dan de cliënt van mening is dat een integrale aanpak nodig is en 'de ernst van de problemen' een grond vormt om zonder toestemming gegevens met het college te kunnen delen) en - situaties waarin op grond van andere wet- en regelgeving wordt voorzien. En welke bevoegdheden/verantwoordelijkheden professionals hierin hebben.
- In de Wams worden partijen verplicht om gegevens te verstrekken aan het college opdat het college zijn wettelijke taken goed kan uitvoeren. Zie hier ook de reactie bij ar-

tikel 2.3a.4. In de MvT wordt er vanuit gegaan dat het risico op overvragen wordt beperkt doordat de afweging om te bepalen welke gegevens in een concreet geval noodzakelijk zijn om te verstrekken bij de verstreckende partij te laten. Hiermee wordt de balans gezocht tussen enerzijds het belang dat gegevens kunnen worden verstrekt die in een concreet geval noodzakelijk zijn voor de integrale aanpak van meervoudige problematiek, en anderzijds het belang dat partijen hun eigen professionele afweging kunnen maken – mede gelet op een mogelijk beroepsgeheim – welke gegevens precies noodzakelijk zijn om tot een integrale aanpak te kunnen komen. Het is positief dat de wetgever hiervoor aandacht heeft. De ervaring leert dat professionals soms ervaren dat zij onder druk worden gezet om informatie te verstrekken. Van belang is dan ook dat het voor het college en degene die namens het college de coördinatie/onderzoek doet ook duidelijk moet zijn dat de gemaakte professionele afweging wordt gerespecteerd. Een integrale aanpak vraagt immers om meer dan alleen een wettelijk kader, grondslag voor gegevensverwerking en een werkplan over de domeinen heen. Het vraagt om een bereidheid van partijen om daadwerkelijk met elkaar te willen gaan samenwerken, om kennis over de mogelijkheden en taken van de andere partijen, het overbruggen van cultuurverschillen en dat professionals ook de ruimte ervaren om dit te doen, zoals dat zij niet bij onvrede van bijvoorbeeld een ouder over het delen van informatie geconfronteerd kunnen worden met een (tucht)klacht. Ook dit zijn belemmerende factoren om tot een meer geïntegreerde aanpak te kunnen komen en die niet met wetgeving alleen kunnen worden opgelost. Zoals ook uit onderzoeken van de inspectie voor de Gezondheid en Jeugd is gebleken spelen verschillende dilemma's een rol in de samenwerking, dilemma's die te maken hebben met cultuur, kennis of sturing. Wij zien dat er ook aandacht is voor de andere aspecten. Zoals een gesprek over wie 'rechtstreeks betrokken zijn bij de hulpverlening' en concrete invulling van het 'goed hulpverlenerschap'. Door gemeenten, jeugdhulpaanbieders, jeugdhulpprofessionals en medische professionals is een manifest afspraken gemaakt over privacybescherming in het jeugddomein. Om uitvoerende professionals te helpen bij de privacybescherming, zijn bovendien tien praktische vuistregels opgesteld. Deze kunnen in de praktijk helpend zijn om ook bij een integrale aanpak de privacy van betrokkenen te waarborgen. Zodat ook wordt geborgd dat de vertrouwelijkheid in de zorg niet onder druk komt te staan. En dat het gevolg hiervan is dat dit tot een hogere drempel voor burgers gaat leiden om hun hulpvraag ergens neer te leggen, ook bij het college.

- In paragraaf 3.2.2 '*Wettelijke belemmeringen voor hergebruik binnen het sociaal domein*' wordt benoemd dat in de huidige Wmo 2015 is bepaald (zoals in artikel 5.1.1. lid 4) dat het college gegevens uitsluitend mag gebruiken voor zover de cliënt daar uitdrukkelijk toestemming voor heeft verleend. En dat hier als bezwaar tegen is dat de afhankelijkheidsrelatie tussen burger en overheid er toe leidt dat dat deze toestemming niet geacht kan worden in vrijheid te zijn gegeven. We merken hierover op dat het belangrijk is voor de praktijk om de verschillende soorten toestemming goed uit elkaar te houden. Dus toestemming als grondslag voor gegevensverwerking, voor het inzetten van hulp en voor het doorbreken van de geheimhoudingsplicht. Daarnaast is

het ook belangrijk om oog te houden voor het belang van de burger om regie en zeggenschap te kunnen blijven houden over zijn gegevens en leven en ook dat zou een vorm van toestemming genoemd kunnen worden.

- Met de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel wordt de colleges wettelijk opgedragen te zorgen voor de mogelijkheid van burgers om niet acute zorgen over anderen of zichzelf (van die gemeente) te kunnen melden. Ook professionals kunnen een melding doen. Benoemd wordt dat de meeste gemeenten al over een dergelijk meldpunt beschikken en het wetsvoorstel dit formaliseert. Uit het wetsvoorstel wordt niet duidelijk hoe dit meldpunt zich verhoudt tot Veilig Thuis en andere meldpunten zoals een meldpunt verwarde personen. Op grond van artikel 2.3a.4 van het wetsvoorstel kan een partij die gelet op *de ernst van de problemen* een integrale aanpak van de domeinen behulpzaam acht een melding doen bij het college voor een onderzoek hiernaar. Hoe verhoudt 'ernst van de problemen' zich tot de meldcode Huiselijke Geweld en Kindermishandeling die tot een melding bij Veilig Thuis kan leiden? En hoe verhoudt dit wetsvoorstel zich tot het concept wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden dat beoogt te voorzien in een duidelijk kader voor de gegevensverwerking door aangewezen samenwerkingsverbanden zoals het Zorg- en Veiligheids huis waarbij ook sprake moet zijn van domeinoverstijgende en complexe problematiek? Dat wetsvoorstel regelt weliswaar geen (nieuwe) taken voor gemeenten, maar is wel ook een plek waar gegevens worden gedeeld met als doel om tot meer gezamenlijke aanpak te komen. Dat geldt ook voor een netwerk als MDA++. Het is van belang dat er niet te veel verschillende structuren ontstaan die gericht zijn op een gezamenlijke aanpak tussen professionals en problematiek binnen een gezin/huishouden en waarbij steeds gevoelige informatie over kinderen, ouders en andere gezinsleden wordt gedeeld. Hoe kan aan de cliënt nog worden uitgelegd wanneer hij waar wordt besproken en wat er met zijn gegevens gebeurt?

Gewezen wordt op een programma als Zorg voor de Jeugd, in het bijzonder actielijn 5 waarin door middel van pilots wordt bekeken hoe de jeugdbeschermingsketen efficiënter kan worden ingericht. De keten wordt als te lang en te log ervaren en het is aan ouders en kinderen moeilijk uit te leggen wanneer ze nu op welk moment met een bepaalde organisatie te maken hebben. In sommige pilots wordt ook met een brede blik van 0 tot 100 gekeken en wordt de scoop dus niet alleen beperkt tot gezinnen waar (minderjarige) kinderen aanwezig zijn. Hoe kan voor de cliënt worden gewaarborgd dat wat er in de pilots 'afgaat' niet met een nieuw formeel meldpunt met landelijk telefoonnummer weer 'bijkomt'. Hoe blijft het behapbaar en overzichtelijk voor zowel de burger als de betrokken organisaties en professionals? Duidelijk is dat er al veel verschillende meldpunten of gezamenlijke aanpakken bestaan binnen gemeentes/regio's. Op zijn minst zou uitgewerkt moeten worden hoe deze wettelijke regeling zich verhoudt tot de andere aanpakken vooral omdat er nauwelijks definities worden gegeven van meervoudige problematiek of acute zorg.

- Gemeenten maken onderling zelf afspraken over welke regionale indeling en samenwerking zij het meest effectief vinden en wie verwerkingsverantwoordelijk zal zijn in verband met het meldpunt. In veel gemeenten bestaat al een infrastructuur, aldus de MvT. Het wordt geacht dat bij een regio-indeling voor dit meldpunt zoveel mogelijk

wordt aangesloten bij bestaande regio-indelingen zodat wordt voorkomen dat onduidelijk is welke gemeente nu voor welk doel onder welke regio valt.¹ Ondanks beleidsvrijheid van gemeenten zou gestreefd moeten worden naar een zoveel mogelijk eenduidige aanpak, bijv. door meer kaders op te nemen in een bijbehorende AMVB. Zodat er met name voor organisatie die vooral provinciaal en landelijk werkzaam zijn er niet te veel lokale verschillen ontstaan.

- In het wetsvoorstel wordt geregeld dat professionals indien nodig met doorbreking van hun geheimhoudingsplicht/beroepsgeheim informatie aan het college kunnen verstrekken indien dat gelet op de inhoud van het verzoek van het college naar het oordeel van die partij noodzakelijk is. Dit geldt zowel voor het onderzoek door het college als het casusoverleg. In aanvulling op het voorgenoemde punt over de toegankelijkheid van de hulpverlening, moet ervoor worden gewaakt dat er teveel meldrechten en -plichten komen waarbij zo nodig de geheimhoudingsplicht/ beroepsgeheim doorbroken kan worden en het risico bestaat dat deze waarborg voor vertrouwelijkheid in de ogen van cliënten een farce wordt. Wij realiseren ons dat het zoeken is naar een juiste balans tussen de eigen regie van de burger, het belang van een integrale aanpak, het bewaken van een laagdrempelige toegang en belang van vertrouwelijkheid van informatie, maar waar ook ruimte is voor het delen van informatie waar dat noodzakelijk is om tot een goede aanpak van de problematiek binnen een gezin te kunnen komen.

Reactie per wetsartikel (voor zover relevant)

Artikel 1.1.1: 'gezinslid': er wordt gesproken over 'adoptief- of pleegkind'. Hiervan is in de Jeugdwet geen definitie gegeven. Een adoptief kind is wettelijk gezien het kind van degene die het kind heeft/hebben geadopteerd en daarmee de juridische ouders zijn en valt daarmee al onder de definitie van 'kind'. M.b.t het pleegkind: in artikel 1.1 Jeugdwet is een definitie gegeven van pleegouder waarbij het gaat om 'formele' pleegouders die een pleegzorgcontract hebben. Gaat het hierbij ook om kinderen die door een andere worden verzorgd en opgevoed zoals vermeld in de definitie van 'ouder' in artikel 1.1 vermeld? Dat wordt wel wenselijk geacht.

Artikel 2.2.5: Zie opmerkingen hierboven over zorgen over een 'nieuw' meldpunt voor zorgen en de relatie hiermee tot Veilig Thuis. In de toelichting wordt geen relatie gelegd tussen de twee meldpunten. Organisaties/professionals, maar ook burgers zijn niet gebaat bij een 'wildgroei' aan meldpunten. Een aansluiting bij bestaande structuren is dan ook wenselijk. In lid 2 sub c wordt de mogelijkheid geboden om degene over wie is gemeld hierover niet te informeren als hierdoor de hulpverlening aan deze persoon belemmerd wordt of zou kunnen worden. Deze mogelijkheid maakt een inbreuk op het recht van de burger om te worden geïnformeerd over gegevensverwerking als deze gegevens niet door de burger zelf worden gegeven. Ook Veilig Thuis heeft de mogelijkheid om de betrokkene niet (meteen na een melding) te informeren over een melding, maar dat

---

¹ Zie in dit verband ook de brief aan de TK 'Perspectief voor de Jeugd, van 20 maart 2020 (<https://bit.ly/2WtAJ60>)

wordt wettelijk veel meer ingevuld en daarmee meer met waarborgen omkleed (zie o.a. artikel 5.31. Wmo 2015). Verder is nu niet duidelijk of er ook informatie over wie de melding heeft gedaan gegeven mag worden gegeven zoals dat voor Veilig Thuis in artikel 4.1.8 lid 3 Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 is bepaald. Voor een burger is een melding bij het meldpunt als bedoeld in artikel 2.2.5 Wmo 2015 waarschijnlijk net zo ingrijpend als een melding aan Veilig Thuis. Dus achten we een verdere uitwerking, vergelijkbaar met de bepalingen over Veilig Thuis in deze zelfde wet van belang dan wel dat de (werkwijze van de) meldpunten worden geïntegreerd.

Artikel 2.3a.1: m.b.t. lid 2 en de samenspraak met de cliënt zie hierna de reactie bij artikel 2.3a.4.

Artikel 2.3a.2: In lid 1 wordt in de toelichting opgemerkt dat voor ieder gezinslid – afgezien van kinderen onder de 12 jaar – geldt dat zij tijdens het onderzoek, maar ook voor wat betreft (de uitvoering van) het daarop volgende werkplan, mogen aangeven dat zij niet willen dat andere gezinsleden daarvan op de hoogte zijn. Opmerking hierbij behoeft dat als het gaat om de leeftijdscategorie 12 tot 16 jaar de ouders met gezag of voogd wel moeten instemmen met bijvoorbeeld het inzetten van jeugdhulp en toegang heeft tot informatie heeft over het kind in het dossier, tenzij het belang of veiligheid van het kind zich hiertegen verzet. En dat als er zorgen zijn over de veiligheid van het kind, dit ertoe kan leiden dat door het kind gegeven (bepaalde) informatie wel gedeeld moet worden. Indien wordt besloten dat een interventie zoals een onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming nodig wordt geacht, dan zal een verzoek aan de kinderrechter om een kindbeschermingsmaatregel wel onderbouwd zal moeten worden. In de praktijk kunnen dit soort stappen tot lastige dilemma's leiden over wie wanneer welke informatie heeft en hoe om te gaan met vertrouwelijkheid. Het is dan ook belangrijk dat duidelijk is hoe voorgenoemd uitgangspunt zich verhoudt tot de bepalingen in de Jeugdwet. Het heeft de voorkeur dat uitgangspunten op grond van de Jeugdwet ook voor de wetsvoorstel gelden.

Lid 3 t/m 6: Hoe verhoudt het 'werkplan' zich tot eigen plannen van aanpak, familie-groepsplan e.d. die de partijen opstellen? Benoemd wordt welke elementen het werkplan in ieder geval moet bevatten, maar er worden geen waarborgen gegeven om te voorkomen dat een college hierin informatie over de cliënt wil verwerken die voor de bedoeling van het werkplan niet noodzakelijk is en als gevolg waarvan de betrokken partijen voor een dilemma gesteld kunnen worden gesteld. Of wordt er vanuit gegaan dat de algemene uitgangspunten die gelden voor gegevensverwerking hier voldoende kaders voor bieden? Van belang hierbij is dan wel dat deze uitgangspunten bij degene die het werkplan namens het college opstelt hiervan op de hoogte is. Duidelijkheid over de verhouding tussen de verschillende plannen is ook van belang in verband met het kader waarbinnen zo'n plan uitgevoerd moet worden. Als het gaat om een plan in het gedwongen kader, zoals een ondertoezichtstelling, zal duidelijk moeten zijn dat de GI daarin bepaalde verantwoordelijkheden en verplichtingen heeft en daarover ook verantwoording dient af te leggen aan in ieder geval de kinderrechter. Het kan dus niet zo zijn dat bepaalde doelen

waar de GI verplicht is aan te werken zouden moeten wijken voor een domein overstijgende aanpak. In lid 5 is voor zover in het werkplan bepaalde maatwerkvoorzieningen worden opgenomen, geregeld, dat de cliënt daarvoor niet alsnog een aanvraag hoeft in te dienen als bedoeld in artikel 2.3.5, eerste en tweede lid Wmo 2015. Het is voldoende dat de cliënt instemt met de verstrekking van een maatwerkvoorziening zoals opgenomen in het werkplan. Dat geldt ook jeugdhulp. Wordt met de benodigde instemming geborgd dat de cliënt er dus mee instemt en er geen behoefte is aan het gebruik van een rechtsmiddel zoals het maken van bezwaar?

Artikel 2.3a.4: De inhoud van dit wetsartikel en de toelichting is niet duidelijk. In de toelichting wordt gesproken over dat een partij een melding *kan* doen, terwijl de wettekst dwingend lijkt voor te schrijven dat als sprake is van de in dit artikel omschreven situatie er een verzoek om een onderzoek gedaan *moet* worden. Zie in dit verband bijvoorbeeld artikel 5.2.6 Wmo 2015 waarin wordt gesproken over dat beroepskrachten informatie *kunnen* verstrekken aan het AMHK en waar dus wel expliciet voor een 'kan' bepaling is gekozen. Het ligt dan voor de hand om ook in dit geval te kiezen voor een 'kan' bepaling.

Verder wordt in de toelichting bij dit artikel benoemd dat als een partij een verzoek indient, dat impliceert dat het aan het college vrij staat om al dan niet een onderzoek te starten; het is immers mogelijk dat er voor deze cliënt of zijn gezinsleden al een werkplan is. Welke mate van vrijheid heeft het college om überhaupt wel of geen onderzoek te starten? Kan het college er alleen vanaf zien als er al een werkplan is opgesteld? In paragraaf 3.3.2 MvT lijkt het de bedoeling dat het college de vrijheid heeft om te bepalen of er wel of geen onderzoek wordt ingesteld, terwijl in de toelichting bij artikel 2.3a.1 weer wordt gesproken over 'moeten' en het college een plicht krijgt om te zorgen voor integrale en gecoördineerde uitvoering van dienstverlening binnen het sociaal domein in geval van samenhang tussen die diensten gelet op de problematiek. In paragraaf 3.3.1 MvT wordt echter ook vermeld dat als betrokkene aangeeft dat er geen problemen spelen of niet wil dat deze in het onderzoek worden betrokken, er geen verder onderzoek naar gedaan mag worden als gevolg van de bepaling dat het onderzoek in samenspraak met de cliënt wordt uitgevoerd. Dit laatste past bij het in paragraaf 1.4 MvT genoemde uitgangspunt dat de Wams geen kader voor gedwongen hulpverlening geeft en dat indien daartoe noodzaak zou zijn, de reguliere kaders, zoals de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) of de Wet zorg en dwang (Wzd) aan de orde zijn. Dit uitgangspunt past bij het recht van de cliënt om zelf de regie over zijn leven te mogen voeren. Maar het is daarmee niet duidelijk wanneer het college iets kan of moet en of er een verzoek door partij gedaan moet of kan worden. De wetgever lijkt hierbij op twee verschillende gedachten te hinken. Duidelijkheid hierover is gewenst. Een verplichting kan er wellicht toe bijdragen dat in sommige situaties waarbij het op vrijwillige basis niet lukt om een gezin in beweging te krijgen, dat op die manier te forceren. Maar het maken van een professionele afweging of dit wenselijk is lijkt meer passend in de wijze waarop professionals hun werk worden geacht te doen.

Artikel 5.4.1: Ten behoeve van de integrale aanpak kan het noodzakelijk zijn om ook bijzondere en strafrechtelijke gegevens te verwerken bij het onderzoek, bij het opstellen van het werkplan, de coördinatie en het casusoverleg, aldus de toelichting. Het wetsvoorstel beoogt het college ruimte te geven voor hergebruik van gegevens door het college. Dat impliceert ook dat informatie die door een GI of J&O wordt aangeleverd en die vermeld is voor het doel om een kindbeschermingsmaatregel, jeugdreclassering of jeugdhulp uit te voeren door het college gebruikt kan worden voor een ander doel zoals het doen van een onderzoek als bedoeld in artikel 2.3a.4. Kan dat ook inhouden dat deze gegevens worden gebruikt om bijvoorbeeld fraude tegen te gaan binnen de Participatiewet? Dit is in de praktijk een terugkerend thema. Welke verantwoordelijkheid draagt het college als het gaat om met elkaar tegenstrijdige doelen die binnen verschillende domeinen kunnen spelen? Hoe wordt gewaarborgd dat een te ruime verwerking van persoonsgegevens door het college tegen wordt gegaan? Nadere uitwerking op dit punt is van belang om te voorkomen dat bij een organisatie als de GI die over veel inhoudelijke informatie over het gezin beschikt, onnodig veel informatie wordt opgevraagd en dat door het verstrekken van informatie een organisatie ongewild meewerkt aan bijvoorbeeld het opsporen van uitkeringsfraude. Daarvoor verwerkt de GI geen gegevens en verstrekt zij deze eventueel ook niet in het kader van de aanpak van meervoudige problematiek. Belangrijk hierbij is dat de GI in het gedwongen kader werkt en cliënten er juist op moeten kunnen vertrouwen dat zorgvuldig omgegaan wordt met hun gegevens, ook bij eventuele verdere verstrekking. Dat geldt ook voor andere organisaties. Een hergebruik van gegevens door het college mag alleen gericht zijn op de integrale hulpverlening, ander is het nieuwe doel niet verenigbaar met het oorspronkelijke doel.

Artikel 5.4.2: Welke situatie heeft de wetgever voor ogen bij het 'indien nodig met doorbreking van de geheimhoudingsplicht'? Het wetsvoorstel beoogt te voorzien in een wettelijke verplichting voor partijen om persoonsgegevens te verstrekken aan het college voor zover dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de taken die het college op basis van deze wet krijgt. Hiermee creëert het wetsvoorstel een grondslag als bedoeld in artikel 6, eerste lid, onderdeel c, AVG, aldus de toelichting. Indien een partij de wettelijke verplichting heeft om informatie te verstrekken is dat een grond om de geheimhoudingsplicht te doorbreken. De vraag in welke situaties de geheimhoudingsplicht mag worden doorbroken levert de nodige dilemma's op voor professionals en vraagt dan ook om duidelijke kaders en wettelijke bepalingen. We constateren echter dat dit ontbreekt. Zo wordt bijvoorbeeld in de MvT de mogelijkheid genoemd om de geheimhoudingsplicht te doorbreken op de grond van 'verbijzondering van goed hulpverlenerschap'. In de praktijk is echter niet duidelijk welke invulling hieraan kan worden gegeven. En hoe verhoudt deze bepaling zich tot artikel 5.5.3 Wmo 2015 waarbij m.b.t. de taak van het college om een triage uit te voeren naar aanleiding van een melding en waarin gesproken over het 'kunnen' verstrekken.

In de MvT wordt verder benoemd dat de wettelijke verplichting niet wegneemt dat de afweging om te bepalen welke concrete gegevens in een geval verstrekt worden, nadrukkelijk bij de verstreckende partij ligt. Het is goed dat hierover zowel in de wetstekst als

toelichting aandacht aan wordt geschonken. Hiermee wordt de balans gezocht tussen enerzijds het belang dat gegevens kunnen worden verstrekt die in een concreet geval noodzakelijk zijn voor de integrale aanpak van meervoudige problematiek, en anderzijds het belang dat partijen hun eigen professionele afweging kunnen maken – mede gelet op een mogelijk beroepsgeheim – welke gegevens precies noodzakelijk zijn om tot een integrale aanpak te kunnen komen. Het is positief dat de wetgever hiervoor aandacht heeft. Desondanks ontbreken zoals gezegd duidelijke wettelijke kaders voor gegevensuitwisseling. Verder is het positief dat de regering in de MvT er op wijst dat het op basis van dit wetsvoorstel, evenals op basis van andere wetten, niet is toegestaan dat het college partijen door middel van inkoopcontracten of andere overeenkomsten partijen verplicht om altijd bepaalde gegevens te verstrekken aan het college of in te brengen in een casusoverleg.

Artikel 5.4.3: Ook t.a.v. dit artikel, dat betrekking heeft op het casusoverleg, geldt volgens de toelichting voor wat betreft de partijen die deelnemen aan het casusoverleg, de grondslag op grond van artikel 6, eerste lid, onderdeel c, van de AVG: het voldoen aan een wettelijke verplichting. Ook hier weer de vraag hoe deze wettelijke verplichting zich verhoudt tot het bepaalde dat dit zo nodig kan met doorbreking van de geheimhoudingsplicht? Duidelijke wettelijke kaders voor gegevensuitwisseling ontbreken. En waarom gelden voor dit casusoverleg zwaardere eisen voor partijen dan bijvoorbeeld in het casusoverleg van een Zorg- en Veiligheidshuis waarvoor de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden in de maak is? Het zou voor de partijen helpend zijn als hiervoor zoveel mogelijk eenduidige wetgeving geldt.

Artikel 5.4.4.: In lid 5 wordt de coördinator aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke. Niet alleen de gemeente kan als coördinator worden aangesteld, ook de een van de bij het werkplan betrokken partijen. Er lijken zo verschillende verwerkingsverantwoordelijkheden te worden gecreëerd op verschillende momenten. In de fase van melding, onderzoek en opstellen werkplan, de gemeente en bij de uitvoering van het werkplan de aangewezen coördinator. Waarna bij afsluiting van de aanpak het weer teruggaat naar de gemeente. Hoe is het voor de betrokkene dan duidelijk bij wie hij moet zijn met betrekking tot de uitvoering van zijn rechten op grond van de AVG? Gelet op de doelgroep van deze aanpak kun je je afvragen of dit voor hen te volgen is. Als voorbeeld kan hier genoemd worden de aanpakken binnen het Actiecentrum Zorg en Veiligheid in Amsterdam waar de verschillende partijen verwerkingsverantwoordelijke zijn, maar het voor betrokkenen duidelijk is dat zij voor het uitoefenen hun rechten op grond van de AVG terecht kunnen bij de gemeente.

Verder is niet duidelijk hoe de dossiervorming geregeld wordt voor een coördinator en in welk systeem de coördinator registreert.

Artikel 5.4.5: Deze bepaling ziet op het bewaren en vernietigen van gegevens door het college. Is deze bepaling eveneens van toepassing op de coördinator die ook een partij kan zijn? De coördinator beschikt ook over het werkplan en zoals in artikel 5.4.4 lid 5

voor de uitvoering van zijn taak verwerkingsverantwoordelijke. Welke regime is op deze taak van toepassing als het gaat om het bewaren en vernietigen van gegevens?

Artikel 5.5.3: Zie opmerking bij artikel 5.4.2.

Artikel II Wijziging van de Jeugdwet: Het vormen van een oordeel over de hulpvraag en wat er nodig is, wordt in de meeste gemeenten gedaan door medewerkers van een wijkteam, een CJG of jeugdteams die veel kennis hebben van jeugdproblematiek. Is het de verwachting/bedoeling dat zij ook het onderzoek naar een integrale aanpak doen? Hoe wordt geborgd dat zij hiertoe voldoende toegerust zullen zijn als het gaat om bijvoorbeeld een integrale aanpak tussen de Participatiewet en de Jeugdwet? Indien zij het onderzoek doen zoals bedoeld in het wetsvoorstel en zij daarbij richting een partij de noodzaak van het verstrekken moeten kunnen motiveren vraagt, zijn zij dan daartoe voldoende toegerust?